

Užívání návykových látek v souvislosti s řízením motorových vozidel

Pavel Opravil

Bakalářská práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Institut mezioborových studií Brno
akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Pavel OPRAVIL
Osobní číslo: H098242
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Sociální pedagogika

Téma práce: Užívání návykových látek v souvislosti s řízením motorových vozidel

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu IMS "Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách" (IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím diplomové práce.

Sávedomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena na:

- v teoretické části zejména na vymezení základních pojmů jako je trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky, stav vylučující způsobilost a jiné,
- přístroje sloužící k detekci návykových látek v těle řidiče,
- detekce návykových látek z pohledu Policie ČR,
- postup Policie ČR při pozitivní detekci návykových látek
- v praktické části bude práce zaměřena na kazuistiku, konkrétně na usnesení Nejvyššího soudu ČR ve věcech týkajících se trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Broník, M. Trestná činnost a nealkoholová toxikomanie. Odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR. Praha: Themis, 2000

Trestní zákoník a trestní řád České republiky.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky.

Interní předpisy a pokyny Policie České republiky.

plk. JUDr. Jan Chmelík a kol. Drogová kriminalita. Úřad vyšetřování pro ČR, Ministerstvo vnitra ČR, odbor personální práce a vzdělávání. 1999

Další literatura bude obsažena v projektu diplomové práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Mgr. Zdeňka Vaňková

Datum zadání bakalářské práce:

8. dubna 2011

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. srpna 2013

V Brně dne 26. srpna 2013

prof. PhDr. Pavel Můlničák, Ph.D.
vedoucí ústavu

prof. JUDr. Dalibor Jílek, CSc.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo (bakalářskou práci) nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

V Břeň 28. 8. 2013

PAVEL OPRAVIL
Iméno, příjmení studenta
Pavel Opravil
Podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b (uvádění názvů vědeckých prací);

2) Vysoká škola poskytlé své zveřejnění diplomová, bakalářské a rigorózní práce, v kterých probíhá obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledků obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Zpracovává zveřejnění záznamů o práci a o práci školy;

3) Všechny diplomové, bakalářské a rigorózní práce odpracované studentem k obhajobě musí být 60 nejvýše 60 stran (včetně všech předložených obhajoby materiálů) k obhajobě předložit v podobě originálu vytištěna přehledem všech stran nebo musí být uloženo, v rámci poskytnuté práce školy, kde se má konat obhajoba práce. Kvalita a množství zpracované práce posuzovat na své vlastní odpovědnosti, tj. jako nezpracované;

4) Platí, že elektronická práce musí obsahovat ve zveřejnění své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby;

5) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3;

6) Do práva autorského také zahrnuje díla nebo díla díla či výtvarná zařízení, včetně náčrtů a 3D-ten předmětů nebo nepřímých kopírování nebo elektronických záznamů. K tomu však platí, že výtvarná díla (včetně náčrtů) nebo výtvarná zařízení (včetně kopírování) nebo nepřímých kopírování nebo elektronických záznamů (včetně náčrtů) díla);

7) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 školní dílo;

8) Škola nebo škola či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla § 12 odst. 4, v případě, že autor nebo držitel díla udělí svolení ke zveřejnění díla, pokud se tato osoba domáhá nahrazení copyrightu programem jeho díla a podle Ústavního zákona č. 118/1998 Sb. o svobodě projevu;

9) Škola, vzdělávací nebo jiné zařízení školního díla své dílo může či poskytnout jinému licenci nebo to v rozsahu a podmínkách svého školního nebo školského vzdělávacího zařízení;

10) Škola nebo škola či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla v případě jeho zveřejnění "nezpracované a další dílo či poskytnout licenci podle odstavce 1 předchozího odstavce ke zveřejnění díla, pokud se tato osoba domáhá nahrazení copyrightu programem jeho díla a podle Ústavního zákona č. 118/1998 Sb. o svobodě projevu; přičemž se požaduje ve výši odpovídající školské nebo školnímu či vzdělávacímu zařízení a užití školního díla podle odstavce 1;

ABSTRAKT

Bakalářská práce je zaměřena na téma užívání návykových látek v souvislosti s řízením motorových vozidel. Teoretická část popisuje vymezení základních pojmů z trestního zákoníku, zákona o přestupcích a zákona o silničním provozu. Dále je v práci popsán postup při detekci podnapilých či drogově ovlivněných řidičů, jsou zde popsány analyzátory užívané k detekci a uveden postup Policie ČR při zjištění ovlivněného řidiče. V práci je popsána policejní strategie Community Policing, která poukazuje na sociální aspekty kriminality a vtažení do této problematiky širokou veřejnost. Druhá část práce, praktická, je zaměřena na případové studie, kde jsou uvedeny rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky, který se zabýval osobami řídícími vozidlo pod vlivem návykových látek.

Klíčová slova:

návyková látka, trestný čin, stav vylučující způsobilost, kontrola, odhalování, Community Policing, sociálně patologické jevy.

ABSTRACT

The thesis is focused on the topic of substance abuse in connection with driving motor vehicles. The theoretical part describes the definition of basic concepts of the Criminal Code, the Law on Offences and the Law on Road Traffic. The work also describes how to detect drunk or drug-affected drivers are described analyzers used to detect and explains how the Police in finding the affected driver. The paper describes the police community policing strategy, which highlights the social aspects of crime and dragged into the issue public. The second part is practical, focuses on case studies, which are referred to the Supreme Court of the Czech Republic, which dealt with the entities controlling the vehicle under the influence of drugs.

Keywords:

addictive substance, offence, condition that precludes eligibility, control, detection, Community Policing, socially pathological phenomena.

Děkuji vedoucí bakalářské práce PhDr. Mgr. Zdeňce Vaňkové za užitečné rady a poznámky, které mi při vytváření mé práce poskytla. Dále děkuji celé své rodině, která mi poskytla morální podporu při studiu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 ZÁKLADNÍ POJMY	11
1.1 TRESNÝ ČIN.....	11
1.2 PŘESTUPEK	12
1.3 DALŠÍ POJMY	13
1.4 STAV VYLUČUJÍCÍ ZPŮSOBILOST	14
1.5 NÁVYKOVÁ LÁTKA	18
1.6 JUDIKATURA K USTANOVENÍ § 274 TRESTNÍHO ZÁKONÍKU.....	20
2 KONTROLA DODRŽOVÁNÍ ZÁKAZU POŽÍVÁNÍ ALKOHOLICKÝCH NÁPOJŮ A JINÝCH NÁVYKOVÝCH LÁTEK	22
2.1 KONTROLA DODRŽOVÁNÍ ZÁKAZU POŽÍVÁNÍ ALKOHOLICKÝCH NÁPOJŮ	22
2.2 POSTUP PŘI ODBORNÉM MĚŘENÍ	22
2.3 POSTUP PŘI ORIENTAČNÍM VYŠETŘENÍ	23
2.4 ODBORNÉ LÉKAŘSKÉ VYŠETŘENÍ	24
2.5 ŘEŠENÍ PROTIPRÁVNÍHO JEDNÁNÍ	24
2.6 POSTUP PŘI ODHALOVÁNÍ PROTIPRÁVNÍHO JEDNÁNÍ.....	25
2.7 PŘÍSTROJE K DETEKCI ALKOHOLU ČI JINÉ NÁVYKOVÉ LÁTKY	26
3 DETEKCE OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK Z POHLEDU POLICIE ČR	27
4 COMMUNITY POLICING	32
4.1 PREVENCE KRIMINALITY	33
4.2 KLÍČEM K ÚSPĚCHU JE POLICISTA MEZI LIDMI.....	35
II PRAKTICKÁ ČÁST	37
5 PŘÍPADOVÉ STUDIE	38
5.1 CÍL PRAKTICKÉ ČÁSTI.....	38
5.2 POUŽITÉ METODY	38
5.3 POPIS SLEDOVANÉHO VZORKU	39
5.4 KAZUISTIKY	39
ZÁVĚR	51
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	52

ÚVOD

Pracuji jako policista v přímém výkonu a proto je mi tato oblast velmi blízká. V současné době je patrný velký nárůst užívání nejen povolených návykových látek při řízení motorových vozidel, jako je například alkohol, ale také užívání jiných návykových látek, jako jsou kanabinoidy, amfetaminové drogy, opioidy a jiné. Zároveň je to i téma, s kterou jsem chtěl seznámit laickou veřejnost. Myslím si, že veřejnost toto téma zaujme. V naší zemi je trend, aby Policie ČR působila více preventivně, dělala přednášky na školách a i jinak objasňovala tuto problematiku široké veřejnosti. Chtěl bych poukázat na možnost zapojit občany do projektu „Community Policing“, jehož hlavním krédem je vtáhnout každého občana do problému týkajícího se nás všech, a to je vzrůstající kriminalita. Tento problém občanovi popsat a vysvětlit a vzbudit jeho nelhostejnost k těmto problémům. Užívání drog nebo jiných návykových látek v souvislosti s řízením motorového vozidla je společenský problém, který s sebou nese nutnost Policie ČR, jako nástroje restrikce i prevence veřejné správy ČR, na tento problém reagovat.

Práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou, a to do pěti kapitol. V první kapitole je seznámení se základními pojmy. Druhá kapitola je zaměřena na kontrolu a dodržování zákazu požívání alkoholických nápojů a jiných návykových látek. Ve třetí kapitole jsou uvedeny přístroje sloužící k detekci návykových látek, ve čtvrté kapitole je objasněna strategie Policie ČR – Community Policing. V teoretické části jsou pak uvedeny případové studie (kazuistiky) týkající se řízení motorových vozidel pod vlivem návykových látek. Poznatky jsou čerpány zejména z vlastní zkušenosti a dále jsou využity poznatky ze zdrojů Policie ČR, což jsou různá interní akty a nařízení.

Cílem bakalářské práce je popsat a objasnit problematiku užívání drog a jiných návykových látek v souvislosti s řízením motorových vozidel z hlediska práce Policie ČR, specifikovat postup Policie ČR při detekci řidiče ovlivněného návykovou látkou a nahlédnutí do legislativní problematiky spojené s tímto tématem. Dále objasnit legislativní problematiku ve smyslu postupu Policie ČR v rámci jejích interních předpisů. Najít možné postupy prevence užívání návykových látek při řízení motorových vozidel a poukázat na

sociální dopad následných postihů ze strany správních orgánů na uživatele návykových látek. A v neposlední řadě zhodnotit efektivitu práce Policie ČR při řešení tohoto problému.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ POJMY

Vzhledem k tématu této práce se v ní budeme setkávat s různými pojmy, které je potřeba definovat a objasnit je. Tímto především bude trestní zákoník, zákon o přestupcích, definice návykových látek a definice pojmů, užitých v této práci.

1.1 Trestný čin

Dle trestního zákoníku České Republiky – zákon č. 40/2009 Sb., je trestným činem protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný čin a který vykazuje znaky uvedené v tomto zákoně. K trestní odpovědnosti za trestné činy je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti¹.

V této práci se to týká především trestných činů ohrožení pod vlivem návykové látky dle ustanovení § 274 trestního zákoníku a maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle ustanovení § 337 trestního zákoníku.

K těmto trestným činům vyžaduje zákon úmyslného jednání, což znamená, že pachatel trestného činu chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný trestním zákonem nebo věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn².

§ 274 Ohrožení pod vlivem návykové látky – Kdo vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku,

¹ § 13 odst. 1, 2 trestního zákoníku

² § 15 odst. 1 písm. a), b) trestního zákoníku

bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.³

V návaznosti na tento trestný čin a trestem za něj, ale i přestupek a sankci za něj je trestný čin:

§ 337 Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání – Kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že

a) vykonává činnost, která mu byla takovým rozhodnutím zakázána nebo pro kterou mu bylo odňato příslušné oprávnění podle jiného právního předpisu⁴.

1.2 Přestupek

Dle zákona o přestupcích dle ustanovení § 200/1990 Sb. Přestupkem⁵ je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin. K odpovědnosti⁶ za přestupek tedy postačí zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění.

Přestupky v dopravě související s požitím návykových látek jsou uvedeny v zákoně č. 361/2000 Sb. - Zákon o silničním provozu. Přestupky jsou v tomto zákoně uvedeny pod § 125c, kdy přestupky uvedené v této práci jsou zejména citovány v *odst. 1 – Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v provozu na pozemních komunikacích*

b) v rozporu s § 5 odst. 2 písm. b) tohoto zákona řídí vozidlo nebo jede na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky nebo v

³ § 274 odst. 1 trestního zákoníku

⁴ § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku

⁵ § 2 odst. 1 zákona číslo 200/1990 Sb., o přestupcích

⁶ § 3 zákona číslo 200/1990 Sb., o přestupcích

takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, po kterou je ještě pod jejich vlivem,

c) řídí vozidlo nebo jede na zvířeti ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodila požitím alkoholického nápoje nebo užitím návykové látky,

d) se přes výzvu podle § 5 odst. 1 písm. f) a g) odmítne podrobit vyšetření, zda při řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti nebyla ovlivněna alkoholem nebo jinou návykovou látkou, ačkoliv takové vyšetření není spojeno s nebezpečím pro její zdraví.

Povinnosti ukládá tento zákon řidiči v § 5 – *Povinnosti řidiče* a to zejména v *odst. 1 – Řidič je kromě povinností uvedených v § 4 dále povinen*

f) podrobit se na výzvu policisty, příslušníka Vojenské policie, zaměstnavatele, ošetřujícího lékaře nebo strážníka obecní policie vyšetření podle zvláštního právního předpisu ke zjištění, zda není ovlivněn alkoholem

g) podrobit se na výzvu policisty, příslušníka Vojenské policie, zaměstnavatele, ošetřujícího lékaře nebo strážníka obecní policie vyšetření podle zvláštního právního předpisu ke zjištění, zda není ovlivněn jinou návykovou látkou

a v *odst. 2 – Řidič nesmí*

a) požit alkoholický nápoj nebo užít návykovou látku během jízdy,

b) řídit vozidlo nebo jet na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užití návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití návykové látky, kdy by mohl být ještě pod jejich vlivem,

1.3 Další pojmy

Jak k trestným činům, tak k přestupkům je zapotřebí uvést i okolnosti, za kterých není možné jednání, které jinak naplňuje znaky trestného činu či přestupku, postihnout trestem či sankcí. Tyto okolnosti se v našem právním systému nazývají „Okolnosti vylučující protiprávnost“.

Z těchto bych především uvedl *Nutnou obranu*

1) *Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajících útok na zájem chráněný trestným zákonem, není trestným činem.*

2) *Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zjevně nepřiměřená způsobu útoku.⁷*

a dále *Krajní nouze*

1) *Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem, není trestným činem.*

2) *Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, anebo byl ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet.⁸*

Pro pochopení celé věci je důležité definovat si a vyjasnit si i další pojmy, jakými bezesporu jsou následující. K vymezení pojmů týkajících se návykových látek bude věnována samostatná kapitola.

1.4 Stav vylučující způsobilost

Tento pojem samostatně žádný právní předpis nedefinuje. Obecně však lze říci, že je to takový stav, ve kterém není, v našem případě řidič, schopen bezpečně vykonávat činnost řízení vozidla. V souvislosti s alkoholem v krvi je obecně vzaté pravidlo, které uvádí, že řidič, který má v krvi od jednoho promile alkoholu více, spadá do stavu vylučujícím způsobilost k řízení vozidla. Tato hranice je i nastavena na kvalifikaci skutku na přestupek či trestný čin. Objektivně však tuto věc nelze tvrdit, ukázaly to i kauzy vedené u soudu, protože vnímání alkoholu v krvi je u každého člověka individuální. Při

⁷ § 29 odst. 1, 2 trestního zákoníku

⁸ § 28 odst. 1, 2 trestního zákoníku

případných sporech je proto nutné vyžadovat odborného vyjádření, tedy vyjádření lékaře, který posoudí, zda hodnota alkoholu v krvi by pro tu danou osobu vedla ke stavu vylučujícím způsobilost. V souvislosti s drogami pak platí, že ke konstatování stavu vylučujícím způsobilost je vždy potřeba vzorek krve či moči řidiče analyzovat soudně-toxikologickou laboratoří, která se k výši naměřené hodnoty odborně vyjádří.

Komentář k trestnímu zákoníku uvádí následující. Stav vylučující způsobilost zde není definován, protože návykové látky působí na člověka odlišně a rozdílně ho ovlivňují se zřetelem k provozované činnosti. Proto je nutné v každém jednotlivém případě zkoumat, jakou měrou byla požitou návykovou látkou ovlivněna schopnost vykonávat činnost. Pro naplnění znaků tohoto trestného činu nemusí pachatel upadat do bezvědomí nebo být neschopen komunikace. Postačí takové ovlivnění fyzických a psychických schopností návykovou látkou, které vylučuje způsobilost vykonávat zaměstnání nebo jinou činnost, při které by mohl být ohrožen život nebo zdraví nebo způsobena značná škoda na majetku.⁹

Stav vylučující způsobilost je třeba v každém konkrétním případě zjišťovat a dokazovat. Při posuzování této otázky je nutno přihlížet zejména k tomu, jaké zaměstnání nebo činnost pachatel pod vlivem návykové látky vykonával. Bezpečně řídit motorové vozidlo není řidič schopen, pokud hladina alkoholu v jeho krvi dosáhne nejméně 1,00 g/kg - 1 promile. V případě, kdy bylo u řidiče zjištěno, že měl v době řízení množství alkoholu v krvi menší než 1 promile, je vždy nutno prokázat, že jeho schopnost řídit motorové vozidlo byla skutečně snížena v rozsahu, jaký předpokládá ustanovení § 274. Důkazem o míře ovlivnění obviněného alkoholem a snížení jeho řidičských schopností mohou být například svědecké výpovědi spolujezdců, policistů a lékařů, kteří prováděli klinické vyšetření, jakož i svědecké výpovědi o chování obviněného, eventuálně i o způsobu jeho jízdy a podobně.¹⁰

⁹ VANTUCH, Pavel, 2011, *Trestní zákoník s komentářem*, Olomouc: Anag, s. 990

¹⁰ VANTUCH, Pavel, 2011, *Trestní zákoník s komentářem*, Olomouc: Anag, s. 991

U jiných návykových látek než alkoholu je třeba zjišťovat konkrétní stav ovlivnění takovou látkou a porovnat ho s ustáleným posuzováním stavu vylučující způsobilost, který byl přivozen alkoholem, zpravidla za pomoci znalce.

Výkon zaměstnání nebo jiné činnosti, při nichž nastává možnost ohrožení: Jde o takové zaměstnání nebo činnost, jejichž bezpečný výkon vyžaduje soustředěnou pozornost a schopnost správně vnímat a pohotově reagovat na vznikající situaci, přičemž i menší oslabení těchto schopností vlivem návykové látky vyvolává možnost ohrožení chráněných zájmů určitého rozsahu a intenzity (ohrožení života nebo zdraví lidí, tj. více osob, nebo možnost vzniku značné škody na majetku). Například v našem případě jde o řízení motorového vozidla, které vyžaduje schopnost soustředění, správných a včasných vjemů a pohotových reakcí na situaci vznikající v dopravním provozu. Řízení motorového vozidla řidičem, který požil určité množství alkoholu, je nutno považovat za činnost ve smyslu § 274, poněvadž možnost ohrožení chráněných zájmů je dána povahou vozidla, které svou hmotností a motorickou silou může způsobit závažné destrukční účinky. Právě tato povaha motorových vozidel, zejména rychlost, způsobuje, že následky dopravních nehod v silničním provozu jsou zpravidla závažné, přičemž je jim úměrná i zákonem předpokládaná intenzita ohrožení.¹¹

Například i řízení povozu podnapilým kočím na veřejné komunikaci lze za určitých okolností považovat za činnost, při které by mohl být ohrožen život či zdraví nebo způsobena značná škoda na majetku. K ohrožení naopak nedochází při jízdě podnapilého cyklisty, jehož vozidlo bez motorické síly a v důsledku své konstrukce i malé hmotnosti nemá značnější kinetickou energii. Toto ohrožení sice může za určitých okolností vzniknout, avšak v takovém případě vyplývá jen z dané konkrétní situace, nikoliv ze samotné povahy vozidla a jízdy na něm v podnapilém stavu. Nebezpečnou situaci v tomto smyslu může v konkrétním případě vytvořit podnapilá osoba i jinou činností, například tažením vozíku, přenášením břemene i závadnou chůzí. Dojde-li zaviněním podnapilého

¹¹ VANTUCH, Pavel, 2011, *Trestní zákoník s komentářem*, Olomouc: Anag, s. 991

cyklisty ke vzniku poruch vykazující znaky některého trestného činu (§ 147, § 148), je třeba skutek posoudit podle povahy následku jen jako poruchový trestný čin, tedy nikoliv v souběhu s trestným činem podle § 274.

K dokonání trestného činu podle § 274 je při splnění dalších znaků tohoto trestného činu třeba, aby pachatel zaměstnání nebo jinou činnost ve stavu vylučujícím způsobilost skutečně již vykonával (proto zákonné znaky trestného činu podle § 274 jsou naplněny až započítáním jízdy motorovým vozidlem). Jinak by mohlo jít jen o pokus podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, například při startování motorového vozidla s úmyslem po nastartování uskutečnit jízdu ve stavu vylučujícím způsobilost. Po subjektivní stránce se vyžaduje úmysl.¹²

Není důležité, jestli případný pachatel věděl o tom, že bude vykonávat určitou činnost již v době požití alkoholu nebo užití jiné návykové látky, která u něho přivedla stav vylučující způsobilost k vykonávání takové činnosti. Postačí, aby pachatel přinejmenším věděl, že vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost činnost, při které by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku, a byl s tím srozuměn.

Promile

Je běžně zažitou a užívanou terminologií označující množství alkoholu v krvi. Její číselná podoba je stejná s gramem čistého etanolu na kilogram krve.

¹² VANTUCH, Pavel, 2011, *Trestní zákoník s komentářem*, Olomouc: Anag, s. 993

Řidič

Je účastník provozu na pozemních komunikacích, který řídí motorové vozidlo nebo nemotorové vozidlo anebo tramvaj. Řidičem je i jezdec na zvířeti.¹³

1.5 Návyková látka

V obecné rovině pro účely trestního řízení se vychází z ustanovení § 130 trestního zákoníku, který uvádí, že „návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování“.¹⁴

Pojem návykové látky převzal trestní zákoník z trestního zákona číslo 140/1961 Sb., ve znění novely provedené zákonem číslo 175/1990 Sb. Návykovou látkou se tedy, jak je výše uvedeno, rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování. Výčet návykových látek je demonstrativní, a proto lze za návykovou látku pokládat i jiné látky, které jsou způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování, a to obdobně jako alkohol, omamné látky a psychotropní látky.

V trestním právu je třeba vycházet z definice uvedené v § 130 trestního zákoníku, která definuje návykové látky podle jejich vlastností, nikoliv ze zákona číslo 167/1998 Sb., o návykových látkách, který za návykové látky považuje jen omamné látky a psychotropní látky uvedené v přílohách číslo 1 a 7 zákona o návykových látkách.

¹³ § 2 písm. d) zákona číslo 361/2000 Sb., o silničním provozu

¹⁴ § 130 trestního zákoníku

Alkohol (etanol, ethylalkohol)

Je chemickou sloučeninou, která obvykle vzniká kvašením lihových cukrů. Jde o čirou tekutinu, která při konzumaci člověkem ovlivňuje jeho psychiku, v případě jeho konzumace v denaturované podobě poškozuje zdraví. Alkohol je návykovou látkou, po níž je rozhodující, zda v konkrétní užitné látce, která nemusí být označena jako alkoholický nápoj, je obsažen alkohol a zda tento alkohol působil na psychiku konkrétní posuzované osoby nebo na její ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování. Alkoholickým nápojem podle § 2 písm. a) zákona číslo 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, jsou lihovina, víno a pivo. Alkoholickým nápojem se rozumí též nápoj, který není uveden ve větě první, pokud obsahuje více než 0,5 objemového procenta alkoholu.¹⁵

Omamné látky

Jsou takové látky, u nichž je nebezpečí chorobného návyku a vzniku psychických změn, například kokain, opium, morfin, heroin atd. Seznam těchto látek je uveden v přílohách číslo 1 až 3 zákona číslo 167/1998 Sb., o návykových látkách.¹⁶

Psychotropní látky

Jsou látky ovlivňující psychiku člověka, například amfetamin, efedrin atd. Jejich seznam je uveden v přílohách číslo 4 až 7 zákona číslo 167/1998 Sb., o návykových látkách.¹⁷

¹⁵ VANTUCH, Pavel, 2011, *Trestní zákoník s komentářem*, Olomouc: Anag, s. 429

¹⁶ VANTUCH, Pavel, 2011, *Trestní zákoník s komentářem*, Olomouc: Anag, s. 429

¹⁷ VANTUCH, Pavel, 2011, *Trestní zákoník s komentářem*, Olomouc: Anag, s. 429

Ostatní látky

Za ty se považují četné další látky běžně používané v domácnosti nebo v průmyslu, jako ředidla, náplně hasících přístrojů adt., pokud jsou způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka a jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.¹⁸ Dle judikatury – usnesení Nejvyššího soudu České republiky (NS 17/2005 – T 808) za ostatní návykové látky ve smyslu § 130 trestního zákoníku se považují takové látky, které jsou jinak běžně užívány, například v domácnosti, v průmyslu, ve zdravotnictví, a to za podmínky, že jsou způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací či rozpoznávací schopnosti nebo jeho sociální chování. Za takovou látku lze pokládat i oxid dusný, takzvaný rajský plyn, používaný pro zdravotnické účely, který je způsobilý výrazně ovlivňovat psychiku člověka. Za splnění dalších podmínek pak lze prodejem tohoto takzvaného rajského plynu naplnit znaku skutkové podstaty trestné činu šíření toxikomanie podle § 287 odst. 1 trestního zákoníku.

1.6 Judikatura k ustanovení § 274 trestního zákoníku – ohrožení pod vlivem návykové látky

Dle judikatury uvedené v publikaci *Trestní zákoník s komentářem*¹⁹, soudy považují za trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 trestního zákoníku jednání řidiče motorového vozidla v takovém stupni opojení alkoholem v době jízdy, kdy jde zpravidla nejméně o jedno promile alkoholu v jeho krvi. V konkrétním případě závěru o naplnění znaků trestného činu podle § 274 nebrání okolnost, že u řidiče byla zjištěna v době řízení nižší hladina alkoholu v krvi než jedno promile, jestliže je prokázáno, že jeho schopnosti řídit motorové vozidlo i při této nižší hladině alkoholu v krvi byly sníženy v rozsahu, jaký předpokládá toto ustanovení zákona.

¹⁸ VANTUCH, Pavel, 2011, *Trestní zákoník s komentářem*, Olomouc: Anag, s. 429

¹⁹ VANTUCH, Pavel, 2011, *Trestní zákoník s komentářem*, Olomouc: Anag, s. 995-997

Trestní stíhání obviněného řidiče motorového vozidla pro trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 není vyloučeno ani v případě, že se nepodařilo objektivně (to je třeba odběrem a vyšetřením krve) zjistit přesné množství alkoholu v krvi řidiče v době jízdy. Citované ustanovení totiž podmiňuje trestní odpovědnost stavem, který vylučuje způsobilost k výkonu zaměstnání nebo k jiné činnosti, při nichž by mohl pachatel ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku. Na takový stav lze sice usuzovat především z množství alkoholu v krvi řidiče, ale není-li tento údaj k dispozici, je možné a nutné stav vylučující způsobilost vyvodit ze souhrnu ostatních okolností, za nichž byla jízda řidiče motorového vozidla uskutečněna, například z druhu a množství alkoholických nápojů požitých před jízdou z doby, kdy k požití došlo, ze způsobu jízdy, z celkového chování řidiče před nehodou a po ní a podobně. K tomu musí orgány činné v trestním řízení opatřit a provést všechny vhodné a potřebné důkazy. Vedle svědeckých výpovědí, lékařských zpráv či znaleckého posudku může být jedním ze souhrnu důkazů, jimiž lze prokázat stav vylučující způsobilost pachatele k výkonu činnosti podle § 274 též výsledek dechové zkoušky, zejména pokud byla tato zkouška provedena přístrojem, který umožňuje kvantifikovat množství požitého alkoholu. Výsledek dechové zkoušky není možné bez dalšího odmítnout jen z důvodu, že přístroj, na kterém byla zkouška provedena, je zatížen určitou nepřesností, pokud výsledek odpovídá ostatním důkazům.

Ke snížení schopnosti řidiče v rozsahu předpokládaném ustanovením § 274 může dojít i tehdy, kdy hladina alkoholu v krvi řidiče je nižší než jedno promile. V takovém případě při posuzování způsobilosti řidiče k řízení motorového vozidla je nutno hodnotit také způsob jízdy řidiče ovlivněného alkoholem z toho hlediska, jakou měrou ohrožoval účastníky silničního provozu a bezpečnost tohoto provozu.

Jestliže spolujezdec nejen akceptoval nabídku opilého řidiče, aby s ním jel, ale také sám určil trasu jízdy, jde o psychickou pomoc formou utvrzení pachatele v rozhodnutí spáchat trestný čin podle § 24 odst. 1 písm. c) k ustanovení § 274 trestního zákoníku. Pouhá společná jízda s takovým řidičem není trestná.

2 KONTROLA DODRŽOVÁNÍ ZÁKAZU POŽÍVÁNÍ ALKOHOLICKÝCH NÁPOJŮ A JINÝCH NÁVYKOVÝCH LÁTEK

Tato kapitola je zaměřená na určitý „návod“, neboli metodický pokyn policistům ve výkonu, jak postupovat při detekci řidičů motorových vozidel, který vychází ze Závazného pokynu policejního prezidenta.²⁰

2.1 Kontrola dodržování zákazu požívání alkoholických nápojů

Pro tyto účely se používá měřidlo určené ke stanovení hmotnostní koncentrace etanolu ve vydechovaném vzduchu, což je **analyzátor**, dále provedení dechové zkoušky tímto analyzátozem, který stanovuje podmínky stanovené právním předpisem, tzv. **odborným měřením** a **pozitivním výsledkem** odborného měření, který je roven hodnotě 0,01 promile a vyšší nebo pozitivní výsledek orientačního vyšetření.

Policista je v rámci silniční kontroly oprávněn vyzvat řidiče, aby se podrobil orientačnímu vyšetření a mohlo být zjištěno, zda neřídí vozidlo pod vlivem alkoholických nápojů. Orientační vyšetření provádí policista formou dechové zkoušky. K této dechové zkoušce se využívá analyzátor, popřípadě jednorázové detekční pomůcky.

2.2 Postup při odborném měření

Před započítáním samotného odborného měření je policista povinen řídit se návodem k obsluze analyzátoru. Nejprve provede vizuální prohlídku a také provede kontrolu

²⁰ MARTINŮ, Oldřich, 2009, *Závazný pokyn policejního prezidenta č. 160*, Praha, Policejní prezidium

technického stavu analyzátoru. Zjistí, zda je analyzátor opatřen ověřovací nálepkou a zda má nastavení data a času odpovídajícího skutečnosti a nevykazuje-li při zapnutí chybová hlášení.

Policista se před provedením odborného měření zeptá kontrolované osoby, zda požila alkoholický nápoj a poté ji vyzve k podrobení se vyšetření (dechové zkoušce), zda není ovlivněna alkoholem. Doporučená formulace pro policisty zní: „Pane v souladu se zákonem o silničním provozu Vás vyzývám k podrobení se vyšetření, zda nejste ovlivněni alkoholem. Vyšetření bude provedeno ověřeným analyzátozem alkoholu v dechu formou odborného měření. V případě pozitivního výsledku bude toto měření opakováno“. Pokud nastane situace, že řidič odborné vyšetření odmítne, vyzve jej policista, aby se podrobil odbornému lékařskému vyšetření.

Z důvodu objektivity měření a možných chyb analyzátoru se provádí při pozitivním zjištění minimálně dvě dechové zkoušky. Druhá dechová zkouška nesmí být vyšší či nižší od první dechové zkoušky než 10 procent a provádí se po pěti minutách. Jestliže rozdíl druhé dechové zkoušky je vyšší či nižší než 10 procent, provede policista po dalších pěti minutách třetí dechovou zkoušku. Pokud i u této je rozdíl vyšší či nižší 10ti procent, vyzve policista řidiče, aby se podrobil odbornému lékařskému vyšetření.

2.3 Postup při orientačním vyšetření

Při dechové zkoušce pomocí analyzátoru, který nesplňuje podmínky pro to, aby byl uznán jako analyzátor určený k odbornému měření, jako jsou například jednorázové detekční trubičky, postupuje policista dle návodu výrobce analyzátoru. Při pozitivní dechové zkoušce se tato zpravidla potvrzuje odborným lékařským vyšetřením nebo se dechová zkouška provede znovu analyzátozem, který splňuje podmínky pro to, aby byl uznán jako analyzátor určený k odbornému měření.

2.4 Odborné lékařské vyšetření

K provedení odborného lékařského vyšetření vyzve policista v těchto případech:

- když orientační vyšetření s pozitivním výsledkem bylo provedeno prostředkem, který nesplňuje podmínky pro to, aby byl uznán jako prostředek určený k odbornému měření (jednorázové detekční trubičky),
- když vzájemný rozdíl posledních dvou odborných měření u hodnot nad 0,24 promile je větší než 10 procent a opakovaným odborným měřením nelze docílit rozdílu do 10 procent,
- když řidič žádá o provedení odborného lékařského vyšetření,
- když řidič odmítl orientační vyšetření, popřípadě odmítl způsob provedení odborného měření,
- když bylo provedeno orientační vyšetření s pozitivním výsledkem a je podezření ze spáchání trestného činu,
- když to policista, vzhledem k okolnostem, považuje za nezbytně nutné.

2.5 Řešení protiprávního jednání spáchaného pod vlivem alkoholu

Při zjištění dopravního přestupku nebo trestného činu spáchaného pod vlivem alkoholu policista zakáže řidiči další jízdu, případně v další jízdě řidiči zabráni. V případě podezření ze spáchání dopravního přestupku sepíše policista úřední záznam, který obsahuje tyto následující údaje. Údaj o místě, kde byl řidič kontrolován, datum a čas kontroly, dále údaje o kontrolované osobě (jméno, příjmení, datum narození, číslo občanského a řidičského průkazu) a také údaje o vozidlu, které kontrolovaná osoba řídila. Dále zde policista popíše průběh dechové zkoušky, tzn. jakým analyzátozem byla zkouška provedena, datum, čas a výsledky dechových zkoušek (v případě orientačního vyšetření na jinou návykovou látku než je alkohol zde policista uvede typ analyzátoru a vyznačí pozitivní výsledek té či oné omamné látky, která byla detekována. Dále je zde prostor pro vyjádření osoby, zda a jaký alkoholický nápoj požila a v jakém množství. Poté policista popíše chování osoby pod vlivem návykové látky, a to především jak se na místě chová, jakou má náladu, koordinaci pohybů, postoj, chůzi, řeč či barvu očí. Na závěr úředního

záznamu policista uvede, zda bylo přistoupeno k lékařskému vyšetření s následným odběrem krve či moči, zda byl zadržen řidičský průkaz, zda byla uložena kauce či zabráněno v jízdě.

Jestliže celá věc bude postoupena příslušnému správnímu orgánu či soudu, ke spisovému materiálu se doloží vytištěné výsledky odborného měření. Když se řidič podrobil lékařskému vyšetření spojeného s odběrem krve či moči, tyto se taktéž stanou součástí spisového materiálu.

2.6 Postup při odhalování protiprávního jednání pod vlivem alkoholu

V případě odhalování protiprávního jednání řidičů řídicí pod vlivem jiné návykové látky, postupuje se obdobně, jak jsem již výše uvedl. Při tomto se klade na policisty zejména důraz, aby se zaměřili na řidičovo chování při vystupování z vozidla. Pozornost se věnuje zejména jistotě jeho chůze, postoje, způsobu chování, které by naznačovalo užití jiných návykových látek, jako je nepřírozená veselost, rozjařenost, zmatečnost, neklid a agresivní chování. Dále také třeba na pocení, zarudlé oči, barvu kůže, stopám chemikálií na ruce či oděvu, atd.

V případě, že výsledek orientačního vyšetření je pozitivní, policista vyzve řidiče k podrobení se lékařskému vyšetření, které zajistí přesný obsah jiné návykové látky než alkoholu v těle řidiče. Následný výsledek (hodnota) návykové látky v těle řidiče je důležitá pro právní kvalifikaci činu, tedy jestli se jedná o přestupek či trestný čin.

2.7 Přístroje (analyzátoři) k detekci alkoholu či jiné návykové látky v těle řidiče

Analyzátor alkoholu v dechu – Alcotest Dräger

Policie ČR k detekci alkoholu v dechu řidiče používá v drtivé většině tento přístroj. Jedná se o digitální přístroj, který funguje na principu plynové chromatografie. Tento analyzátor je určený ke stanovení koncentrace etanolu ve vydechovaném vzduchu, kdy výsledky měření jsou uvedeny v jednotkách promile. Tento přístroj, jakožto analyzátor, kdy provedená dechová zkouška má povahu odborného měření, musí být v souladu s Českým metrologickým institutem řádně ve stanovených intervalech kalibrován.

Samotná dechová zkouška probíhá tak, že po nasazení sterilního náustku vyzvaný řidič provede na jeden nádech nepřerušovaný vdech do přístroje po dobu cca 5 – 6 sekund, kdy objem vdechovaného vzduchu do analyzátoru se rovná cca 1,2 l vzduchu. Při pozitivní dechové zkoušce tuto přístroj za cca 5 sekund vyhodnotí a hodnotu zobrazí na displeji. Během provádění dechové zkoušky nesmí testovaná osoba jíst, pít či kouřit.

Orientační drogový test – DrugWipe 5+

V současné době Policie ČR používá k detekci jiné návykové látky než alkohol orientační jednorázový drogový test DrugWipe 5+. Jedná se o tester umožňující orientační vyšetření na bázi imunochemického vyšetření slin. Postup detekce je takový, že se v levé části testeru nachází posuvný kryt chránící ampuli s kontaktní tekutinou. Tímto se zároveň uvolní horní část testeru, ve které se po odklopení nachází stěrové čtverečky. Možné jsou dva způsoby odběru, ze slin či z potu. Při testu ze slin si kontrolovaná osoba musí jazykem olíznout vnitřní strany tváře. Poté se kontrolované osobě stěrovými čtverečky, krouživými pohyby po jazyku, setrou sliny. Při testu z potu se otevře přiložená ampule s tekutinou, která je součástí balení testeru, tato tekutina se kápne na detekční stěrové čtverečky a několika krouživými pohyby se setře pot z místa těla pokrytého potem (čelo, dlaně).

Po provedení stěru slin či potu se stěrový panel vloží zpět do testovacího panelu testeru. Poté se promáčkne ampule s tekutinou na testeru a tester se nechá ve svislé poloze 10 – 15 sekund tak, aby uvolněná tekutina z ampule aktivovala vyvolání testu. Po 10 – 15 sekundách se vrátí tester do vodorovné polohy a vyčká se na výsledek testu. Toto trvá 3 – 8 minut. V testovacím okénku na testeru se v místě nápisu „Control Line“ objeví světle růžové kontrolní linky. Pokud je testovaná osoba pod vlivem nějaké drogy, světle růžová testovací linka nebo dokonce linky se objeví v testovacím okénku v místě se zkratkou drogy. Zde jsou uvedeny zkratky látek, který je tester schopen detekovat, a to písmena CA (Cannabis/Marihuana), AM (Amfetamin, Metamfetamin/Extáze), CO (Kokain) a OP (Opiáty).

Jak bylo již zmíněno, tento test je orientačním testem. Důkazem, potvrzujícím výsledek testu je toxikologický rozbor vzorku krve nebo moči.

3 DETEKCE OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK Z POHLEDU POLICIE ČR

Jak jsem již uvedl, jelikož pracuji jako policista v přímém výkonu, detekce návykových látek v terénu s hlediska Policie ČR je téma, na které se často vedou odborné i neodborné diskuze. V této kapitole vycházím převážně z vlastních zkušeností nabytých v přímém výkonu a částečně z odborného časopisu pro sociálně patologické jevy *Závislosti a my*, kde je tato věc trefně vyličená v kapitole „Drogy v silniční dopravě“.²¹

Tedy omamné a psychotropní látky mohou při vhodných příležitostech příjemně ovlivnit psychické rozpoložení jedince, ale také mohou v situacích, kdy je to nejméně vhodné, psychiku člověka ovlivnit nepříznivě. Za takovéto situace lze považovat ty, při

²¹BLAŽEJOVKÝ, Marek, PAVLÍČEK, Kamil, ZÁMEK, David, 2009, *Závislosti a my – odborný časopis pro sociálně patologické jevy*, Liberec: Závislosti a my, s. 5-9

kterých člověk vykonává činnost, při které musí být koncentrovaný na vykonávání jednotlivých úkonů. Tyto činnosti lze rozdělit do dvou kategorií.

V té první kategorii jsou činnosti, kdy jedinec v případě, že bude pod vlivem některé z omamných látek, nebude vykonávat tak kvalitně činnost jak by ji vykonával, kdyby nebyl pod vlivem návykové látky. Za takovou činnost lze považovat například sportovcův výkon, herecké představení, hudebníkův koncert a jiné. S nekvalitním výkonem tohoto druhu činnosti pod vlivem omamné či psychotropní látky vyplývají negativa pouze pro dotyčného jedince a není s tím spjata omezení či dokonce ohrožení druhých. Naše společnost užívání omamných látek nebo psychotropních látek, ať legálních jako je alkohol, či nelegálních, toleruje a nijak neomezuje.

V té druhé kategorii stojí činnosti, při jejichž nekvalitním či nesprávném vykonávání by mohlo dojít k omezení nebo dokonce k ohrožení jiného. Takovouto činností může být například výkon lékaře, strojvůdce vlaku, pilota letadla a v našem případě hlavně činnost, kterou může vykonávat téměř kdokoliv, a to řídit motorové vozidlo. A je nemyslitelné, aby nekvalitní či špatný výkon těchto činností byl zapříčiněn vlivem omamné nebo psychotropní látky na jedince, který vykonává tuto činnost. Proto společnost takové jednání netoleruje a legislativně neomezuje.

Jak jsem již výše uvedl, jednou z činností, při které je nežádoucí, aby člověk pod vlivem omamné nebo psychotropní látky, řídil motorové vozidlo. Jedná se totiž o činnost, při níž člověk může ohrozit nejen život, zdraví a majetek své osoby, ale hlavně i životy, zdraví a majetek ostatních účastníků silničního provozu. Legislativně je toto jednání vymezeno hned v několika právních normách, které jsem výše uvedl. Obecně zákaz požívání návykových látek před vykonáváním i během vykonávání výše uvedené činnosti uveden v zákoně o provozu na pozemních komunikacích, kde je uvedeno, že *„řidič nesmí požit alkoholický nápoj nebo užít návykovou látku během jízdy, a dále řídit vozidlo nebo jet na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užití návykové látky nebo*

v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití návykové látky, kdy by mohl být ještě pod jejich vlivem“.²² Dále je výše uvedené stanovisko stanoveno v trestním zákoníku ustanovením § 274, kde je uvedeno, že „kdo vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti“.²³

Co se týká vlivu návykové látky na ovládací a rozpoznávací schopnosti člověka je obecně známo, že omamné a psychotropní látky ovlivňují psychiku člověka. Omamných a psychotropních látek existuje celá řada a každá z nich ovlivňuje psychiku člověka rozdílně. S tím souvisí i rozdílné chování jedince v závislosti na konkrétním druhu omamné nebo psychotropní látky, po níž je ovlivněn. V souvislosti s vývojem drogové scény v České republice po roce 1990 se v silniční dopravě nejčastěji zneužívá alkohol. V současné době vedle alkoholu, který i nadále je nejvíc zneužívanou návykovou látkou, se na scéně zneužívaných látek objevují kanabinoidy (marihuana a hašiš), amfetaminové drogy (extáze, pervitin), opioidy (heroin) a jiné.

Jak jsem již nastínil v úvodu této kapitoly, na rozdíl od dob nedávno minulých, dochází v současnosti ke zneužívání daleko širšího spektra omamných a psychotropních látek, a to v celé společnosti. To s sebou přináší i negativní důsledky na chod společnosti, silniční dopravu nevyjímaje. Užívání návykových látek je spjato s příjemnými zážitky a od toho se vyvíjí i příležitosti, vhodné k aplikaci těchto látek. Pomineme-li problematiku uživatele nelegálních omamných a psychotropních látek a osoby závislé na alkoholu, tak užívání návykových látek je spojeno s příležitostmi, při které je užívání návykových látek považováno za normální, běžné či dokonce žádoucí. U alkoholu zejména oslavy příchodu Nového roku, oslava narozenin, svatby a podobně, u nelegálních drog jsou to pak různé párty, techno festivaly a hudební produkce. A právě z takových akcí se běžný občan vrací

²² § 5 odst. 2 písm. a), b) zákona číslo 361/2000 Sb., o silničním provozu

²³ § 274 odst. 1 trestního zákoníku – přečin ohrožení pod vlivem návykové látky

například od místa svého bydliště prostřednictvím vozidla. V nemálo případech jsou řidiči těchto vozidel pod vlivem právě některé z návykových látek a mohou tak ohrozit životy a zdraví ostatních účastníků silničního provozu.

Kontrola policie je většinou apriori zaměřená na kontrolu alkoholu v těle organismu řidiče. Tento test je totiž pro policii velice dostupný, rychlý a komfortní. Každé oddělení policie je vybaveno zařízením na měření alkoholu v těle řidiče. Toto se provádí přístrojem Dräger, jehož správnost by měla být velice přesná. Některými odborníky z řad soudních znalců a lékařů je však toto měření napadáno pro neobjektivnost. Z mého hlediska policisty se však musím tohoto měření zastat. Jednak je toto měření přístrojem Dräger, který musí mít každých šest měsíců atest o kalibraci, soudem uznaný důkaz požití alkoholu a také samotná policie toto měření konzultovala s odborníky v oboru. V návaznosti na metodiku používání přístroje Dräger při detekci alkoholu v těle řidiče vešel v účinnost rozkaz policejního prezidenta, kdy toto měření musí být provedeno 2x v časovém intervalu pěti minut a výsledky nesmí být od sebe rozdílné výše jak 10ti procenty. Pokud tak nastane, dojde na třetí dechovou zkoušku, kdy opět zjištěná hodnota nesmí být větší či menší o 10 procent, než hodnota druhé zkoušky. V opačném případě se řidič vyzývá, aby se podrobil lékařskému vyšetření spojenému s odběrem krve či moči k zjištění přesné hodnoty alkoholu v těle, kterému se bez objektivních příčin musí řidič podrobit. Tyto opakované dechové zkoušky se provádí hlavně proto, aby se vyvrátila či minimalizovala případná porucha či odchylka měřícího přístroje. Taktéž řidič, pokud s naměřenými hodnotami nesouhlasí, má možnost se na vlastní žádost podrobit lékařskému vyšetření spojeného s odběrem krve či moči.

Tedy pro samotnou policii je kontrola na alkohol v těle řidiče dostupná, rychlá a přesná. Na co se ale zapomíná je skutečnost, že alkohol zdaleka není jedinou návykovou látkou, pod jejímž vlivem mohou řidiči být. Mnoho řidičů s touto thezí operuje a užívá jiné návykové látky než je alkohol a kontrolu policistů jednostranně zaměřenou na alkohol bez problémů projdou a ohrožují bezpečnost silničního provozu dále. K tomuto problému je třeba vysvětlení, proč tomu tak doposud je. Alespoň dle mého názoru to jsou dvě hlavní příčiny. První z nich je dostupnost samotných testů na omamné a psychotropní látky. U policie se v současnosti používají testery DrugWipe 5+. Tento tester je sám o sobě bez

problémů, jeho obsluha je snadná, kdy k provedení testu stačí setřít sliny z dutiny ústní řidiče na detekční tyčinky, promáčknout ampuli s kontaktní tekutinou a pak jen vyčkat 4 – 8 minut na výsledek, který je podobný těhotenskému testu, kdy na testu jsou uvedeny zakázané látky jako Cannabis, Amfetamin/Metamfetamin, Kokain a Opiáty. Výsledek testu je jasně srozumitelný, kdy se na testeru zobrazí čárka u té dané pozitivní látky nebo v případě negativního testu na omamné a psychotropní látky se zobrazí čárka v pozici negativní. Po sem je vše pořádku. Problém z hlediska policie nastává, když zjistíme cenu tohoto testeru. Pro policii se jeden kus prodává za cca 500,- Kč, tudíž je jasné, že policejní funkcionáři vybízí samotné policisty k obezřetnému používání těchto testerů. Druhý problém nastává při pozitivním zjištění přítomnosti omamné a psychotropní látky v těle řidiče. V tomto případě, jelikož tato zkouška má povahu „orientační“, je řidič povinen se podrobit lékařskému vyšetření spojeného s odběrem krve nebo moči k zjištění přesného množství zakázané látky v těle. Toto je důležité pro samotné posouzení činu, tedy jestli skutek, kterého se řidič dopustil tím, že řídil pod vlivem návykové látky, bude kvalifikován jako přešůpek proti silničnímu provozu podle ustanovení § 125c odst. 1 písm. b) zákona číslo 361/2000 Sb., anebo jako trestný čin, respektive přečin ohrožení pod vlivem návykové látky dle ustanovení § 274 trestního zákoníku. Tento celý úkon se díky byrokracii, tj. sepsání protokolu na místě, sepsání žádosti o provedení vyšetření na služebně, následný převoz k samotnému odběru krve či moči a celé zadokumentování věci zabere ne zřídka více jak 4 hodiny. Je tedy jasné, že takový policista je „vyřazen“ ze služby na silnici a ne jeden policista si rozmyslí tyto úkony provádět v době, kdy se blíží konec jeho služby. V tomto vidím hlavní rozdíly a negativa v obou zkouškách na přítomnost omamných a psychotropních látek v těle řidiče.

Policisté provádějící silniční kontrolu jsou zpravidla policisté ze služby dopravní policie a také ze služby pořádkové policie. Jelikož na dopravních inspektorátech není dostatečný počet policistů, aby bylo možné pokrýt veškerá místa, kde se pohybují řidiči pod vlivem omamných a psychotropních látek, je nutná spolupráce s jednotlivými obvodními odděleními služby pořádkové policie. Ani tak však není možné pokrýt veškerá výše uvedená místa a tak k dopadení řidiče pod vlivem návykových látek závislí většinou na intuici a profesního umu jednotlivého policisty. Tyto zákroky proti „ovlivněným“ řidičům tedy většinou závisejí na takzvané osobní a místní znalosti jednotlivého policisty, který ví, kde se nachází kluby, kde se konzumují drogy a je zde předpoklad, že případní

řidiči budou pod vlivem těchto látek. Samozřejmě je také předpoklad, aby dotyční policisté úzce spolupracovali s kolegy ze Služby kriminální policie a vyšetřování, zejména s kolegy z oddělení odhalování obecné kriminality zabývajícími se problematikou omamných a psychotropních látek.

Samozřejmě za velmi důležité je v této věci vzdělávat samotné policisty různými školeními na tuto problematiku, aby již při samotném zastavení vozidla dokázali odhadnout, zda-li a pod jakým druhem návykové látky může dotyčný řidič vozidla být. V tomto se jednak vychází z informací o místě a čase a jednak by měl mít v povědomí, jak se uživatelé jednotlivých návykových látek chovají. Od toho by se měl dále vyvíjet i následující postup policistů nejen při orientační zkoušce na přítomnost návykových látek v těle řidiče, ale i postup při jednání policisty s osobou pod vlivem návykové látky. K tomuto také patří různá školení policistů, jak rozpoznat a jednat s řidičem, popřípadě jak provést služební zákrok proti řidiči pod vlivem opiátů, stimulačních drog, kokainu, marihuany či extáze.

4 COMMUNITY POLICING

Podle Martina Hrinka²⁴, v českém pojetí představuje Community Policing kombinaci strategie a filozofie policejní práce založené na přesvědčení, že součinnost, spolupráce a podpora veřejnosti může přispět ke kvalitnější kontrole nad kriminalitou. Tradiční postupy totiž již nepřinášejí kýžený efekt. Veřejnost může výrazně pomoci při identifikaci toho, co je zdrojem jejich obav a nejistot, a nasměrovat pozornost policie na existující problémy. Veřejnost pak svým dílem také může přispět k případnému řešení problému.

²⁴ HRINKO, Martin, 2009, *Community Policing v praxi českých policistů*, Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Severomoravského kraje, s. 2-5 a s. 7-8

Aby byla dnes policejní práce skutečně účinná, je zejména potřeba brát vážně potřeby veřejnosti a zohlednit tyto potřeby v policejní činnosti, zejména pak v práci policistů na úrovni nejnižších článků policie, tedy takzvané „pochůzkáře“.

Je potřeba změnit nejen přístup k občanům, ale i ke kriminalitě obecně. Zatímco předmětem zájmu dřívějších policejních strategií je protiprávní jednání a jeho následná dokumentace. Předmětem zájmu Community Policing je takovému chování a jeho následkům předejít. Ke kriminalitě se policie snaží přistupovat jako k **sociálnímu jevu**, to je uvědomovat si komplexnost důvodů, proč k ní dochází a to, že jednotlivých pachatelů trestných činů se boj proti nim nedotýká podstaty jevu, tudíž nijak zásadně nepřispívá k porozumění kriminalitě a zmírňování dopadu kriminality.

Z odborných kruhů policejních kruhů se často ozývá, že jde o návrat k zažité tradici a dávná historie jako by to potvrzovala. Community Policing je v zájmu zejména proto, že si policejní sbory napříč světem stále více uvědomují rozpor mezi tím, co dělají a co by z pohledu veřejnosti dělat měly. Ačkoli policie pracuje dobře a profesionálně a daří se jí chytat zločince a objasňovat případy, veřejnost s prací policie spokojena není a její roli stěžejí chápe. Řešením je proto větší důraz na témata důležitá pro každodenní život občanů a pro jejich pocit bezpečí.

4.1 Prevence kriminality

Obrat k větší orientaci na potřeby občanů namísto dokumentace trestné činnosti v policejní práci se objevuje na počátku 70. let, a to zejména v souvislosti s pracovním přetížením policie. Ať se policisté snažili sebevíc, porušení zákona se dařilo omezovat jenom málo a veřejnost navíc neprojevovala příliš vděku. Za hlavní problém, který tehdy označily výzkumy policejní činnosti, byla izolovanost lidí a jejich denních problémů. Policie tak byla nucena začít měnit svoje priority. Od kvalitní dokumentace trestné činnosti se začala zaměřovat na „drobné problémy“ života místních lidí. Jen na vysvětlenou; dokumentací trestné činnosti máme na mysli fakt, že policie dělala svoji práci podle „administrativních“ měřítek co nejlépe, to je že uměla vypátrat pachatele a chytit jej,

přestupky byly odhalovány ve velkém měřítku, protože policie je odhalovala tam, kde se vždy nějaké najdou – zejména v dopravě. Kladla důraz na statistiky, v nichž hlavní roli hrála, a dle mého názoru bohužel stále hraje, objasněnost. Opomíjela běžné každodenní obavy občanů, kteří třeba nebyli bezprostředními oběťmi trestné činnosti.

Autoři projektu Community Policing vyšli z těchto myšlenek. Nepořádek v místech, kde se lidé pohybují, zvyšuje jejich pocit ohrožení. Drobný nepořádek naznačuje, že v místě chybí přirozená sociální kontrola, kdy takováto místa přitahují další problémy a kriminalitu. Chce-li policista účinně postupovat proti zločinu, potřebuje mít od občanů podporu. Musí se tedy věnovat těmto obavám a problémům občanů.

Kupříkladu, již jedna rozbitá autobusová zastávka či posprejovaná zeď ve městě, kterým nevěnuje nikdo pozornost, mohou vést k dalšímu vandalismu a k řetězové reakci. Lidé se proto i z těchto důvodů stěhují pryč do „lepších čtvrtí“, jiní, třeba sociálně slabší se do těchto zase přistěhují. Základní etické a morální hodnoty společnosti propadají. A lidé vidí až konec koloběhu tohoto dění, kriminalitu. Právě sem Community Policing míří. Filozofie policejní práce chápe policii jako instanci pro řešení problémů v jejich zárodku, ne jen pro jejich „hašení“. Má se starat o problémy kriminality ve vztahu k lidem, o strach lidí z kriminality. Parametrem úspěchu policejní práce pak nemají být procenta objasněnosti nebo počty udělených pokut, ale spokojenost a pocit bezpečí lidí.

Policie samozřejmě nemůže rezignovat na represivní část boje s kriminalitou. Represe však není jediným cílem, ale nejzazším z nástrojů. Vedle represe se policie musí koncentrovat na jevy „nepořádku“ v prostředí komunit a v chování jejich členů, jako například vandalismus, znečišťování veřejných míst nebo také jízdy motorovým vozidlem pod vlivem návykových látek. Stejný důraz musí klást i na bezpečné chování ohrožených osob. Policie musí usilovat o budování partnerství s občany a rozvíjet jejich schopnost podílet se na vytváření bezpečného prostředí. Distribuce odpovědnosti neznamená, že se jí policie zbavuje. Policie musí hrát v plnění těchto úkolů stěžejní roli, kdy řešení bude iniciovat a udržovat je. Každý by měl mít možnost přispět k potlačení kriminality a z ní plynoucích sociálních problémů.

Úkolem policistů je tedy vnímat bezpečnost nejen z hlediska jednotlivých případů, ale, a to především, problémově. Je třeba hledat kořeny trestných činů, nikoli zůstat na povrchu.

4.2 Klíčem k úspěchu je policista mezi lidmi

Community Policing se eliminací sociálních patologických jevů zabývá komplexněji, klade důraz na oslabování motivů a příležitostí k páchání trestných činů. Klade zejména důraz na místní a osobní znalost policisty a jeho přítomnost v lokalitě, ve které slouží. Cílem všech policejních postupů, které z této filozofie vycházejí, je zvýšit účinnost policejní práce prostřednictvím zapojení veřejnosti.

Jednotlivé postupy, které z této filozofie vycházejí, jsou založené na spolupráci policie, veřejnosti, samosprávy a místních organizací a institucí. Podstatná je otevřená partnerská komunikace a sdílení společných problémů v oblasti bezpečnosti. Spolupráce a součinnost všech aktérů se zaměřuje na předcházení škodám, následkům kriminálního a rizikového chování nebo na předcházení recidivě takového chování. Z tohoto je patrné, jak je to s definicí Community Policing těžké. Někomu se vybaví spíše prevence kriminality, jinému policista – pochůzkář, který dokonale zná svůj okrsek. V podstatě jde o to, zatáhnout širší veřejnost do policejní problematiky tak, aby sama dobrovolně věnovala kriminalitě v místě svého bydliště pozornost, na tuto upozorňovala policii. Tak, aby toto veřejnost konala svévolně, aktivně. Přenést na ni určité břemeno odpovědnosti za kriminalitu ve svém okolí.

Strategie Community Policing vztahovaná k tématu užívání návykových látek v souvislosti s řízením motorových vozidel může taktéž tomuto problému ne malou měrou pomoci. Jak bylo řečeno, základem ze strany Policie ČR je, aby v lokalitách obcí působili dlouhodobě stejní policisté, aby měli dostatek času získat místní znalost a aby občané mohli poznat svého policistu. Tento policista po získání místních a osobních znalostí snadněji odhadne potenciální řidiče ve svém „rajónu“, kteří jsou uživatelé návykových látek a mohli by řídit motorové vozidlo. Na tyto může v rámci svých možností působit

preventivně nebo i represivně. Když se policista bude zajímat o „drobné problémy“ lidí v lokalitě, bude s nimi o tomto mluvit, řešit nebo navrhnout řešení problémů, snadněji si získá důvěru lidí a snáze pak může uplatňovat strategii Community Policing tak, že ho lidé budou sami od sebe kontaktovat a předávat mu různé poznatky. Že už lidem nebude lhostejné, že například vidí podnapilou osobu, jak sedá za volant vozidla. Uvědomí si, co takový podnapilý řidič může ve svém stavu způsobit a na tyto osoby budou sami od sebe upozorňovat Policii ČR. Takto může sama komunita eliminovat ve svém okolí sociálně patologické jevy.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 PŘÍPADOVÉ STUDIE

Pro zpracování praktické části jsem vycházel z části teoretické. Pokusil jsem se popsat případové studie vycházející z rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky v souvislosti s užíváním návykových látek při řízení motorových vozidel.

5.1 Cíl praktické části

Cílem praktické části je popsat soudní kauzy osob, kterých se týká trestně právní rovina věci řízení motorových vozidel pod vlivem návykových látek. Taktéž je cílem poukázat na problematiku dokazování viny podezřelých osob orgány činnými v trestním řízení a vyhodnocování důkazních prostředků.

5.2 Použité metody

Při vytváření praktické části bylo využito metody případové studie.

Kazuistika

Kazuistika nebo také jako případová studie patří mezi výzkumné metody a zabývá se popisem konkrétního jednotlivce a jeho případu. Je založena na rozhovorech, záznamech z práce s tímto jedincem a jeho pozorování. Jedná se o písemné shrnutí všech informací, které o případu máme, kvalitativní analýzu procesu, vedoucího k určitým výsledkům.

V našem případě se jedná o popis konkrétního případů, který vychází z praxe orgánů činných v trestním řízení a může sloužit jako příklad postupů, které jsou v praxi užívány.

5.3 Popis sledovaného vzorku

Ve své práci jsem si vybral osoby, které řídily motorové vozidlo pod vlivem návykové látky a jejich případy byly soudně řešeny.

5.4 Kazuistiky

Kazuistika číslo 1

Přečin ohrožení pod vlivem návykové látky dle ustanovení § 274 odst. 1 trestního zákoníku

Výše uvedený přečin společně s přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání patří v České republice k jednomu z nejčastějších přečinů páchaných v souvislosti s řízením motorových vozidel.

K jednomu takovému došlo na podzim roku 2011, kdy dne 5. 10. 2011 v době od 18:00 hodin do 18:10 hodin, bezprostředně po požití alkoholických nápojů, řídil P. A. osobní motorové vozidlo značky Škoda Favorit, červené barvy, kdy na silnici za obcí P. odstavil výše uvedené vozidlo pro poruchu na kraji vozovky, přičemž byl následně kontrolován hlídkou Policie ČR a dechovou zkouškou digitálním přístrojem Dräger bylo v jeho dechu naměřeno 1,72 g/kg alkoholu a následnou druhou dechovou zkouškou provedenou o pět minut později bylo v jeho dechu naměřeno 1,75 g/kg.

O této věci rozhodoval v první instanci Okresní soud, který P. A. uznal vinným z přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky dle ustanovení § 274 odst. 1 trestního zákoníku a odsoudil jej k trestu odnětí svobody v trvání pěti měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání dvanácti měsíců. Dále řidiči soud uložil současně peněžitý trest ve výši 15.000,- Kč, představujících 30 denních sazeb po 500,-Kč.

Pro případ, že by nebyl peněžitý trest ve lhůtě vykonán, byl obviněnému uložen náhradní trest odnětí svobody v trvání dvou měsíců a samozřejmě soud uložil také trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel v trvání dvou roků.

Proti rozsudku Okresního soudu podal obviněný odvolání, o kterém ve druhém stupni rozhodoval Krajský soud, který usnesením toto odvolání jako nedůvodné zamítl. Proti rozhodnutí odvolacího soudu podal obviněný následně dovolání. V odůvodnění dovolatel předně namítl, že v průběhu trestního řízení nebylo prokázáno, že skutečně řídil motorové vozidlo pod vlivem alkoholu. Uvedl, že vozidlo řídil jeho známý O. L., jehož prve při výslechu nechtěl jmenovat a který jako svědek u hlavního líčení vše posléze logicky, jasně a pravdivě popsal. Protože se těsně před příjezdem policie na místo nepohodli, jmenovaný O. L. opustil vozidlo a odešel z místa domů, necelý kilometr od místa události. Soud prvního stupně přesto dospěl ke zjištění, že vozidlo řídil dovolatel a nikoliv výše uvedený svědek. Tento závěr učinil pouze na základě výpovědí zasahujících policistů, kteří dovolatele ovšem přímo řídit neviděli, a pokud ho legitimovali u jeho vozidla, ten v danou dobu chvíli již stál na místě. Svědka O. L. přitom policisté vidět nemohli, protože hlídka přijížděla z opačného směru. Skutečnost, že ještě v době příjezdu hlídky měl sedět za volantem svého vozu, dovolatel vysvětlil tím, že mu začala být zima a proto zůstal ve vozidle. Znovu však zdůraznil, že vůz neměl nastartovaný motor a byl v danou chvíli nepojízdný. Pokud při svém předchozím výslechu na policii uvedl, že řídil sám, pak to bylo dáno tím, že i v době předmětného výslechu byl pod silným vlivem alkoholu a na průběh výslechu si z tohoto důvodu téměř nevzpomíná. Policisté mu zároveň neumožnili, aby se před výslechem mohl alespoň poradit se svým obhájcem. K jeho dalším výpovědím pak již soudy nepřihlížely a jeho pozdější korigující tvrzení, jakož i svědeckou výpověď O. L. protiprávně ignorovaly.

Obviněný pak zpochybnil rovněž míru svého ovlivnění alkoholem. Poukázal na to, že soudy za důkazní prostředek v tomto ohledu považovaly dechovou zkoušku provedenou zřejmě nesprávně nastaveným, respektive nesprávně fungujícím přístrojem Dräger. Zároveň popřel, že by ho policisté vyzývali k odběru krve nebo ho alespoň poučili o možných důsledcích odmítnutí krevní zkoušky. Tato skutečnost nebyla navíc v průběhu

trestního řízení ničím prokázána. Podle dovolatele lze proto dovodit, že rovněž policisté k jeho tíži porušili zákon, zejména zákon o Policii ČR a trestní řád.

S ohledem na shora uvedené důvody dovolatel navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky napadený rozsudek ve znění odvolacího usnesení v celém rozsahu zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

K odvolání obviněného se vyjádřil státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství, který uvedl, že prostřednictvím tohoto dovolacího důvodu není dovolateli umožněno domáhat se přezkoumání skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno. Dovolatel však podle státního zástupce opřel dovolací důvod o polemiku s tím, jak soudy obou stupňů hodnotily provedené důkazy. Zejména se snažil zpochybnit, že by byl pachatelem předmětného přečinu, když tvrdí, že vozidlo po požití alkoholu neřídil. Zpochybnil taky průkazní hodnoty z měření alkoholu v krvi. Prostřednictvím námitek o nesprávně zjištěném skutkovém stavu věci se pak domáhal zjištění, že jeho jednání bylo nesprávně právně posouzeno, neboť se ve skutečnosti výše uvedeného přečinu nedopustil. Tyto námitky tak spolu s výtkou, že soudy měly v daném případě postupovat v souladu se zásadou „pochybnost ve prospěch obviněného“.

K míře průkaznosti měření hladiny alkoholu v krvi řidiče dechovým přístrojem Dräger, státní zástupce odkázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky z roku 2000, ze kterého vyplývá, že výsledek dechové zkoušky na alkohol není možné bez dalšího odmítnout jen proto, že přístroj, na kterém byla zkouška provedena, je zatížen určitou nepřesností, jestliže její výsledek odpovídá ostatním ve věci provedeným důkazům. Soud dospěl k výsledku o nezpůsobilosti obviněného k řízení motorového vozidla nejen z opakovaně provedené dechové zkoušky, ale i na základě výpovědí policistů, z nichž vyplynulo, že obviněný jevil i zřejmé příznaky požití alkoholu. Státní zástupce proto navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky jeho dovolání odmítl.

Nejvyšší soud po prozkoumání, zda je výše uvedené dovolání přípustné, konstatoval následující. Pokud jde o námitku dovolatele, že z technického hlediska nebylo

prokázáno, že ve stavu vylučujícím způsobilost vykonával činnost – tedy řídil motorové vozidlo, při kterém by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku je jako *obiter dictum* (latinsky „řečeno na okraj“) třeba uvést následující.

Stav vylučující způsobilost k řízení motorového vozidla je v každém konkrétním případě třeba zjišťovat a dokazovat. Obecně platí, že podle poznatků lékařské vědy žádný řidič není schopen bezpečně řídit motorové vozidlo s hladinou alkoholu v krvi nad 1 g/kg, tedy nad jednu promili. Dále je nutné připomenout, že Nejvyšší soud v rozhodnutí z roku 2000 vyslovil, že trestní stíhání řidiče motorového vozidla pro trestný čin, respektive přečin ohrožení pod vlivem návykové látky není vyloučeno ani v případě, že se nepodařilo objektivně, tj. třeba odběrem krve, zjistit přesné množství alkoholu v krvi osoby v době jízdy. Uvedené ustanovení totiž podmiňuje trestní odpovědnost pachatele nikoliv konkrétním množstvím požitého alkoholu, nýbrž stavem vylučujícím způsobilost k řízení. Na takový stav lze sice usuzovat především z výše hladiny alkoholu v krvi. Není-li však takový údaj k dispozici, třeba taky proto, že zkouška na alkohol byla pachatelem odmítnuta nebo byla provedena, ale její výsledek nelze považovat za přesný, je možné stav vylučující způsobilost k řízení vyvodit z dalších okolností, jak například podle druhu a množství před tím požitých alkoholických nápojů, ze způsobu jízdy, z celkového chování. Nejvyšší soud zároveň poukázal na to, že vedle svědeckých výpovědí, lékařských zpráv či znaleckých posudků, může být jedním z důkazů, jímž lze prokázat stav vylučující způsobilost k řízení, též výsledek dechové zkoušky, zejména pokud tato byla provedena přístrojem, který umožňuje kvantifikovat množství požitého alkoholu.

Jsou-li výše uvedené zásady aplikovány na výše uvedený případ, pak z rozhodnutí soudů prvního i druhého stupně vyplývá, že vycházely ze skutkového základu, podle něhož dovoatel řídil motorové vozidlo bezprostředně po požití alkoholu. Jeho ovlivnění alkoholem pak bylo podle názoru soudů bezpečně prokázáno nejen pozitivním výsledkem dechové zkoušky, ale také na základě vlastní výpovědi obviněného, který požití alkoholických nápojů přiznal, kdy toho dne měl vypít 6 -7 piv, a zejména ze svědeckých výpovědí policistů, kteří uvedli, že obviněný v průběhu silniční kontroly vrávoral, špatně artikuloval a z jeho dechu byl zřetelně cítit alkohol. Přestože nebylo zjištěno množství alkoholu v krvi obviněného v rozhodnou dobu exaktně, tj. lékařským vyšetřením spojeným

s odběrem krve, lze mít za to, že soud prvního stupně měl dostatek důkazů pro závěr, že dovoatel řídil alkohol ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil požitím návykové látky, tedy v tomto případě alkoholu.

Nejvyšší soud na základě výše uvedeného dovolání obviněného zamítl.

Kazuistika číslo 2

Přečin ohrožení pod vlivem návykové látky dle ustanovení § 274 odst. 1, 2 písm. a) trestního zákoníku

K obdobnému případu došlo v březnu roku 2009 (tehdy se ještě jednalo o výše uvedený trestný čin dle ustanovení § 201 odst. 1, 2 písm. c) trestního zákona), kdy byl obviněný J. F. uznán vinným výše uvedeným trestným činem, jehož se dopustil tím, že dne 22. 3. 2009 v 00:30 hodin na okrese S. v K. u budovy obecního úřadu mezi silnicemi II. a III. třídy poté, co vypil nezjištěné množství alkoholu a nebyl schopen bezpečně ovládat motorové vozidlo, couval se svým motorovým vozidlem značky Ssangyong Musso, a narazil zadní částí svého auta do levé přední části zde stojícího motorového vozidla značky Opel Vectra, majitele J. Š. a dechovou zkouškou, která byla provedena hlídkou Policie ČR přivolanou na místo, bylo pomocí analyzátoru Alcotester Dräger ve 03:59 hodin zjištěno v dechu J. F. ještě 1,50 g/kg alkoholu. Na automobilu Opel Vectra způsobil škodu ve výši 27.446,- Kč.

Za toto byl obviněný odsouzen Okresním soudem k trestu odnětí svobody v trvání devíti měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu patnácti měsíců. Současně byl obviněnému uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu patnácti měsíců. Obviněnému byla též uložena povinnost poškozené pojišťovně uhradit škodu ve výši 27.446,- Kč. Proti rozsudku Okresního soudu podal obviněný odvolání, o kterém ve druhém stupni rozhodoval Krajský soud, který rozhodl tak, že napadený rozsudek zrušil ve výroku o uloženém trestu a nově rozhodl, že obviněnému J. F. za výše uvedený trestný čin uložil trest odnětí svobody v trvání devíti

měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu patnácti měsíců a zákaz řízení motorových vozidel na dobu jednoho roku.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podal obviněný následně dovolání k Nejvyššímu soudu. V dovolání obviněný J. F. měl za to, že v projednávané trestní věci došlo k nesprávnému posouzení skutku a dále k porušení procesních podmínek, na nichž je postaveno celé trestní řízení, zejména práva na obhajobu, práva na spravedlivý proces, zásady presumpce nevinu, jejíž reflexí je zásada „in dubio pro reo“. Obviněný je přesvědčen, že orgány činné v trestním řízení, počínaje policejním orgánem, pokračujíc státním zastupitelstvím a konče soudy obou stupňů, postupovaly zcela jednostranně, což jej vede k závěru, že byl odsouzen dříve, než vše začalo. Jelikož odsuzující rozsudek může být vydán toliko tehdy, když jsou odstraněny všechny důvodné pochybnosti o vině obžalovaného, což v dané věci splněno nebylo, byla porušena zásada presumpce nevinu.

Obviněný dále podrobně rozebral jednotlivé výpovědi svědků V. K., K. Š., V. R., K. R., L. J. a J. Š., provedl jejich vlastní hodnocení a dovodil, že o jeho vině přetrvávají důvodné pochybnosti. Především poukázal na mnohokrát změněnou výpověď svědkyně V. K., která byla dle jeho přesvědčení účelová, neboť svědkyně chtěla podpořit výpovědi svědků J. Š. a K. Š. Výpověď K. Š. obviněný shledal jako rozpornou s výpovědí V. R. a K. R., a i jejich výpovědi dle názoru obviněného postrádají přesvědčivost. Pokud jde o svědkyni L. J., ta dopravní nehodu neviděla, a tedy není vůbec jasné, na základě čeho její výpověď soud shledal jako obviněného přímo usvědčující. V důsledku nejasností vyplývajících s výpovědí jednotlivých svědků obviněný údajně navrhoval zajistit vyjádření znalce z oboru silniční dopravy, což však odvolací soud nepřijal. Obviněný dále namítá, že podle policejního orgánu měl v době nehody v dechu 1,5 g/kg alkoholu. Dle usnesení Vrchního soudu v Praze je nezbytným předpokladem pro posouzení otázky, zda potenciální pachatel měl v době nehody v krvi alkohol, potažmo jaký obsah alkoholu se v krvi nacházel, nutné provést krevní zkoušku, jelikož dechová zkouška je pouze orientační. Navíc je obecně známo, že přesnost dechových analyzátorů Dräger vykazuje chybnost až 0,24 promile. Obviněný současně namítl, že dechová zkouška nebyla provedena v souladu se zákonem. S ohledem na výše uvedené důvody odvolatel navrhl, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil k novému projednání.

K odvolání obviněného se vyjádřil státní zástupce, který mimo jiné uvedl, že stav vylučující způsobilost je třeba v každém konkrétním případě zjišťovat a dokazovat, když může za důkaz v trestním řízení sloužit vše, co může přispět k objasnění věci. V úvahu připadajícím důkazem ve vztahu k řízení vozidla a podezření na ovlivnění pachatele (řidiče) alkoholem je především zjištěné přesné množství alkoholu v jeho krvi v době jízdy, a to odběrem a vyšetřením krve, když však stav vylučující způsobilost k výkonu řidičské činnosti lze prokázat i jinými důkazními prostředky, jako například svědeckými výpověďmi nebo znaleckým posudkem. Za takovýto důkaz je možno považovat i výsledky orientační dechové zkoušky provedené přístrojem umožňujícím kvantifikovat množství požitého alkoholu, jak bylo učiněno i v daném případě, kdy soudy obou stupňů vycházely v naznačeném rozsahu zejména z výsledků zkoušky provedené přístrojem Dräger, z výpovědi obviněného, jenž se sám doznal k požití alkoholu před jízdou, ze způsobu jeho jízdy a rovněž z výpovědí svědků, kteří potvrdili, že obviněný byl ovlivněn alkoholem.

Nejvyšší soud po prozkoumání, zda je výše uvedené dovolání přípustné, konstatoval, že v posuzované věci jsou uplatněny dovolací námitky obviněného směřující převážně do oblasti skutkových zjištění. Obviněný totiž soudům vytýká nesprávné hodnocení důkazů. Dále uvedl následující. Řízení motorového vozidla řidičem, který požil určité množství alkoholu, je nutno považovat za činnost ve smyslu § 201 trestního zákona, poněvadž možnost ohrožení chráněných zájmů vyplývá již z povahy vozidla, které svou hmotností a motorickou silou může způsobit závažné destrukční účinky. Podle názoru Nejvyššího soudu nepostupoval Okresní soud (následně s odvolacím soudem) v rozporu s trestním zákonem, když skutek, popsáný ve výroku kvalifikoval jako trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky dle ustanovení § 201 odst. 1, 2 písm. c) trestního zákona. Ze skutkových zjištění je evidentní, že obviněný vykonával činnost (řízení motorového vozidla), jejíž bezpečný výkon vyžadoval soustředěnou pozornost a schopnost správně vnímat a pohotově reagovat na konkrétní dopravní situaci, přičemž mohl způsobit havárii, dopravní nehodu nebo jinou nehodu, jinému ublížení na zdraví nebo větší škodu na cizím majetku nebo jiný závažný následek, stejně jako ohrozit život nebo zdraví.

Stav vylučující způsobilost je třeba v každém konkrétním případě zjišťovat a dokazovat. Zároveň je třeba připomenout, že podle dlouhodobě konstantní rozhodovací

praxe se o „stav vylučující způsobilost“ v případě řidiče motorového vozidla jedná tehdy, jestliže hladina alkoholu v krvi dosáhla alespoň 1,00 g/kg (1 promile). Dle poznatků lékařské vědy není žádný, tedy ani nadprůměrně disponovaný řidič, schopen bezpečně řídit motorové vozidlo, dosáhne-li hladina alkoholu v krvi výše uvedené hodnoty. Při určení hladiny alkoholu v krvi odvolatel v rozhodné době vycházely soudy z výsledků měření přístrojem Dräger, který stanovil hladinu alkoholu nejméně okolo 1,50 promile, což značně překračuje hranici jednoho promile judikaturou stanovenou pro naplnění jemu přisuzovaného trestného činu. Zároveň se jedná o množství, které zcela zřejmě vylučuje bezpečné řízení motorového vozidla. Nelze opomenout skutečnost, že měření hladiny alkoholu v krvi přístrojem Dräger se uskutečnilo více než tři hodiny po incidentu.

Dále je nutno připomenout, že Nejvyšší soud ve svém dřívějším rozhodnutí již vyslovil, že trestní stíhání obviněného řidiče pro výše uvedený trestný čin není vyloučeno ani v případě, jestliže se nepodařilo objektivně (tj. odběrem a vyšetřením krve) zjistit přesné množství alkoholu v jeho krvi v době jízdy. Zákon totiž podmiňuje trestní odpovědnost stavem, který vylučuje způsobilost k výkonu zaměstnání nebo jiné činnosti, při kterých by mohl pachatel ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku. Na takový stav lze sice usuzovat především z množství alkoholu v krvi pachatele, ale není-li tento údaj k dispozici, je možné stav vylučující způsobilost vyvodit ze souhrnu ostatních okolností, za nichž byla inkriminovaná činnost uskutečněna, například z druhu a množství alkoholických nápojů požitých řidičem před jízdou, z doby, kdy k požití došlo, ze způsobu jízdy, z celkového chování řidiče a podobně. Nejvyšší soud zároveň poukázal na to, že není-li k dispozici výsledek rozboru krve řidiče, například proto, že se odmítne podrobit jejímu odběru, pak vedle svědeckých výpovědí, lékařských zpráv či znaleckého posudku, může být jedním ze souhrnu důkazů, byť nikoliv jediným, též výsledek dechové zkoušky, zejména pokud byla tato zkouška provedena přístrojem, který umožňuje kvantifikovat množství požitého alkoholu. Výsledek dechové zkoušky přitom není možné bez dalšího odmítnout jen z toho důvodu, že přístroj, na kterém byla zkouška provedena, je zatížen určitou nepřesností. Současně je ovšem nezbytné, aby stupeň ovlivnění alkoholem zjištěný z dechu řidiče odpovídal i dalším ve věci provedeným důkazům, takže by o stavu vylučujícím způsobilost nebylo možno pochybovat.

V daném případě byla provedena orientační dechová zkouška přístrojem Dräger, a to s výsledkem 1,50 promile alkoholu. Nelze opomenout, že měření hladiny alkoholu v krvi se uskutečnilo více než tři hodiny po incidentu. Dále obviněný sám přiznal požití alkoholických nápojů před jízdou (jak uvedl 3 – 5 piv a maximálně 4 „panáky“ vodky). Svědkyně V. K., svědci V. R., K. Š. a K. R. shodně vypověděli, že se obviněný prudce rozjel dozadu a následně naboural do stojícího automobilu značky Opel za sebou, kdy způsob jízdy naznačoval přinejmenším nesoustředěnost na řízení vozidla. Svědci taktéž vypověděli, že na obviněném byla znát opilost. Nejvyšší soud neshledal na závěru nalézacího soudu, který z naznačených důkazů vyvodil pro obviněného stav vylučující způsobilost k výkonu řídičské činnosti žádné nedostatky a zcela se ztotožňuje s právní kvalifikací skutku jako trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky podle ustanovení § 201 odst. 1, 2 písm. c) trestního zákona.

Nejvyšší soud na základě výše uvedeného dovolání obviněného zamítl.

Kazuistika číslo 3

Přečin ohrožení pod vlivem návykové látky dle ustanovení § 274 odst. 1, 2 písm. a) trestního zákoníku a přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle ustanovení § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku

K dalšímu případu došlo v listopadu roku 2011, kdy byla obviněná L. T. uznána vinnou výše uvedenými přečiny, jejichž se dopustila tím, že dne 8. 11. 2011 v době kolem 2:30 hodin v P., v ulici P., byla hlídkou Policie ČR zadržena při řízení osobního motorového vozidla značky Renault Clio, ačkoliv si byla vědoma, že není držitelem řídičského oprávnění v důsledku dosažení dvanácti trestných bodů v bodovém hodnocení řidiče, oznámeným Magistrátem města P., přičemž byla provedena zkouška na přítomnost návykových látek s pozitivním výsledkem a následným lékařským vyšetřením spojeným s odběrem krve a moči bylo zjištěno, že v době řízení motorového vozidla měla podezřelá v krvi 96 ng/ml látky kanabinoиду.

Za popsané jednání byla obviněná odsouzena Městským soudem k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání dvanácti měsíců, kdy trest byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání tří let. Dále byl obviněné uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel v trvání tří let.

Proti usnesení Městského soudu podala obviněná dovolání. V rámci své dovolací argumentace obviněná uvádí, že z výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně ani z jeho odůvodnění nevyplývá, že by řídila vozidlo ve stavu vylučujícím způsobilost, když je zde toliko uvedeno, že měla v krvi 96 ng/ml kanabinoidu, což dle jejího názoru není dostačující s odkazem na dřívější usnesení Nejvyššího soudu. Dále zmiňuje znalecký posudek vypracovaný ve věci, který podle ní rovněž vyloučení způsobilosti neprokázal, navíc z jeho závěrů nelze dovodit, zda vůbec byla v době řízení vozidla pod vlivem návykové látky, neboť zjištěný kanabinoid mohl údajně pocházet z vykouření dvou cigaret marihuany 14 dní před spácháním posuzovaného činu, k němuž se přiznala. Obviněná poukazuje také na další důkazy, a to zejména na lékařské vyšetření a úřední záznam sepsaný policisty po zadržení a má za to, že ani z nich žádné negativní ovlivnění nevyplývá. Závěrem svého mimořádného opravného prostředku obviněná podotkla, že je nezaměstnaná, pobírá dávku v hmotné nouzi a současně žádá, aby bylo rozhodnuto, že není povinna hradit náklady řízení. S ohledem na výše uvedené skutečnosti proto navrhla, aby Nejvyšší soud zrušil dovoláním napadené usnesení Městského soudu i předcházející rozsudek soudu prvního stupně a aby přikázal Obvodnímu soudu věc znovu projednat a rozhodnout.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství využil svého zákonného práva a k dovolání obviněné se vyjádřil. Ve svém vyjádření stručně shrnul dosavadní průběh trestní řízení a dále uvedl, že skutkové závěry soudů činných dříve ve věci mají v provedených důkazech svoji oporu. V řízení byl vypracován znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví toxikologie, podle kterého byl v krvi obviněné zjištěn kanabinoid a znalec jednoznačně vyloučil způsobilost obviněné k řízení motorového vozidla. V daném rozsahu proto podanému dovolání nelze podle státního zástupce přisvědčit. K žádosti obviněné, aby bylo rozhodnuto, že není povinna hradit náklady řízení, pak státní zástupce poznamenal, že takový požadavek vůbec nelze považovat za relevantní část dovolací

argumentace. Závěrem svého vyjádření státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podané dovolání odmítl jako zjevně neopodstatněné.

Nejvyšší soud po prozkoumání, zda je výše uvedené dovolání přípustné, konstatoval následující. Obviněná byla ze spáchání předmětného protiprávního jednání usvědčena na podkladě listinných důkazů a vypracovaného znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví toxikologie. Na základě provedeného dokazování není pochyb o tom, že v inkriminované době řídila motorové vozidlo ve stavu vylučujícím způsobilost, kterou si přivodila vlivem návykové látky, a to za situace, kdy byla po dosažení dvanácti bodu tzv. vybodována a o této skutečnosti byla Magistrátem města řádně vyrozuměna a dané vyrozumění prokazatelně převzala.

Pokud se týká přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky podle ustanovení § 274 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, u obviněné byla bezprostředně po zadržení policejní hlídkou pomocí orientačního měření slinným analyzátozem DrugWipe 5+ zjištěna pozitivní přítomnost jiných návykových látek (Amph./Meth./XTC a Cannabis). Na základě tohoto se pak podrobila lékařskému vyšetření ve Fakultní nemocnici spojeného s odběrem krve a moči a v její krvi bylo zjištěno 96 ng/ml látky kanabinoidu, což vyplývá i ze závěrů znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví toxikologie. S ohledem na okolnosti posuzované věci a zjištěnou hladinu kanabinoidu v krvi obviněné znalec mimo jiné konstatoval, že při řízení vozidla je při intoxikaci marihuanou nejpodstatnější narušení běžného vnímání prostoru a času, což může mít v dopravním provozu tragické následky. Ke stejnému závěru vedlo dle znalce i lékařské vyšetření učiněné před odběrem krve a moči obviněné, kdy vyšetřující lékař zjistil u obviněné poruchy psychosenzomotorických funkcí. Současně znalec vyloučil, že by se mohlo jednat o následek pasivního kouření či o následek vykouření marihuanových cigaret cca dva týdny před spácháním předmětného jednání, jak tvrdí obviněná. Způsobilost obviněné k řízení motorového vozidla byla závěry znaleckého zkoumání jednoznačně vyloučena.

Pachatele lze uznat vinným trestným činem ohrožení pod vlivem návykové látky podle ustanovení § 274 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, je-li bezpečně prokázán jeho úmysl tento trestný čin spáchat. Pro obě formy úmyslného zavinění (úmysl přímý i

nepřímý) je společné to, že vůle ve formě chtění nebo srozumění vyjadřuje aktivní vztah pachatele ke způsobenému následku. Z hlediska subjektivní stránky tedy postačí, aby pachatel věděl, že požil návykovou látku způsobilou vyvolat stav, jenž vylučuje, aby bezpečně vykonával zaměstnání nebo činnost, při které by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku. Na jeho úmyslné zavinění lze tedy usuzovat především z toho, že jednal s vědomím, že řídil motorové vozidlo, ačkoliv před tím požil návykovou látku, o které je obecně známo (alkohol, drogy), že je schopna negativně ovlivnit jeho psychické a fyzické dispozice k bezpečnému vykonávání shora uvedené činnosti.

Za těchto okolností pak nelze pochybovat o tom, že dovolatelka, pokud řídila motorové vozidlo po intoxikaci marihuanou, musela být přinejmenším srozuměna s tím, že ve stavu ovlivnění drogou (tj. ve stavu vylučujícím její řidičskou způsobilost) vykonávala činnost, při které mohla ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku. Byť je popis stavu obviněné ve skutkové větě výroku o vině rozsudku nalézacího soudu jen velmi stručný (není zde výslovně uvedeno, že obviněná řídila motorové vozidlo ve stavu vylučujícím způsobilost k této činnosti), skutečnost, že řídila motorové vozidlo ve stavu vylučujícím způsobilost, jasně vyplývá z odůvodnění rozhodnutí nalézacího soudu, na které je možno v tomto směru beze zbytku odkázat, jak ostatně uvedl již odvolací soud v dovoláním napadeném usnesení.

Nejvyšší soud proto uzavřel, že obviněná svým jednáním naplnila také všechny zákonné znaky skutkové podstaty přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky podle ustanovení § 274 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku. Závěr o vině obviněné byl učiněn na podkladě důkazů, které ve svém důsledku jednoznačně prokazují její vinu. Z odůvodnění rozhodnutí soudů prvního a druhého stupně vyplývá logická návaznost mezi provedenými důkazy, jejich hodnocením a učiněnými skutkovými zjištěními na straně jedné a hmotně právními závěry na straně druhé, přičemž dovolací soud mezi nimi neshledal žádný rozpor. V daném případě proto nelze hovořit o extrémním nesouladu mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními učiněnými soudy prvního a druhého stupně.

Nejvyšší soud na základě výše uvedeného dovolání obviněné zamítl.

ZÁVĚR

Užívání návykových látek v souvislosti s řízením motorových vozidel je bohužel nedílnou součástí naší komunity. Ať chceme či ne, toto téma se může dotknout každého z nás. Každý z nás ví, že řídit motorové vozidlo pod vlivem návykových látek je zakázáno a každý z nás může pocítit následek takto nezodpovědného řidiče, který nám může způsobit škodu či újmu.

Toto téma je velice obsáhlé a dá se o něm debatovat ve více úhlů pohledů. Ve své práci, v teoretické části, jsem se snažil popsat legislativní stránky věci, vysvětlit základní pojmy, mezi které patří trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky, pokusil jsem se o vysvětlení pojmu „stav vylučující způsobilost“ a v krátkosti jsem uvedl nejužívanější návykové látky. Čerpal jsem především z judikatury k trestnímu zákoníku. Dále jsem se kapitole „kontrola dodržování zákazu požívání alkoholických nápojů a jiných návykových látek“ zaměřil na postup Policie ČR při detekci návykových látek u řidičů, jakým způsobem probíhá odborné či orientační měření a uvedl jsem analyzátory, které se v současné době k detekci používají. V kapitole „Detekce omamných a psychotropních látek z pohledu Policie ČR“ jsem vycházel ze svých osobních zkušeností jako příslušník Policie ČR, kde jsem zmínil praktické či chcete-li taktické problémy policistů při zjišťování podnapilých či drogami ovlivněných řidičů. V poslední kapitole teoretické části mé práce „Community Policing“ jsem nastínil sociální aspekt výkonu policistů ve snaze do kriminální problematiky zapojit širokou veřejnost tak, aby si občané uvědomili, že kriminalita se týká každého z nás a je naším zájmem aktivně proti tomuto vystupovat. V praktické části mé práce jsem využil studii odborné literatury a dokumentů převážně typu interních pokynů, metodických postupů a rozkazů Policejního prezidia. Taktéž jsem vycházel z vlastních zkušeností jako řadový příslušník Policie ČR.

V praktické části jsem pomocí kvalitativního výzkumu popsal a analyzoval jednotlivé případy osob, které užily návykových látek při řízení motorového vozidla. Zde jsem čerpal z rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

NOVOTNÝ, František, 2010, *Trestní zákoník 2010*, Praha: Eurounion. ISBN 978-80-7317-084-4.

VANTUCH, Pavel, 2011, *Trestní zákoník s komentářem*, Olomouc: Anag. ISBN 978-80-7263-677-8.

HROZINKOVÁ, Eva, KUČEROVÁ, Helena, 2011, *Zákon o přestupcích*, Praha: Leges. ISBN 978-80-87212-94-3.

KUČEROVÁ, Helena, 2011, *Zákon o silničním provozu*, Praha: Leges. ISBN 978-80-87576-01-4

HRINKO, Martin, 2009, *Community Policing v praxi českých policistů*, Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Severomoravského kraje.

BLAŽEJOVSKÝ, Marek, PAVLÍČEK, Kamil, ZÁMEK, David, 2009, *Závislosti a my – odborný časopis pro sociálně patologické jevy*, Liberec: Závislosti a my. ISSN 1213-8584.

MARTINŮ, Oldřich, 2009, *Závazný pokyn policejního prezidenta č. 160*, Praha: Policejní prezidium.

Rozhodnutí a stanoviska Nejvyššího soudu České republiky, dostupné na internetu: dne 3.7.2013, <http://nsoud.cz>

